

Den trogna
Fritänkaren

Nr. 165 Mars 2008

Sextonde årgångens fjärde nummer.

Innehåll :

Konsekvenserna av James Lovelocks Gaia-teori	2
Varning för glutamat!	3
Svar till tidskriften 'Opus' om Gunnar Coldings 'Baklängespolkan'	4
Antonio Vivaldis askungesaga	5
Senaste nytt på filmfronten	7
Senaste nytt i Shakespearedebatten (96)	8
Min vän Ahasverus, del 76: <i>Jesu moder</i>	9
Kalender, mars 2008	12
Idealresan, del 10: <i>Från Veronas horisont</i>	12
Kanonresan, del 4 : <i>Tillbaka till Auli och Gwaldam</i>	14
Resan till Zanskar, del 6 : <i>Iväg! (forts.)</i>	16
Rehabiliteringsresan, del 14: <i>Sista dagen i Darjeeling</i>	17
Lycklig resa med komplikationer, del 25: <i>Den hemska hemresan</i>	18
Konferensresan, del 16: <i>Johannes kommenterar konferensen</i>	20
Anna Politkovskaja lever ännu	23
Liaoning-invånarnas manifest till stöd för Kinas interimregering	23

Fritänkaren ägnar sig mest åt litteratur, musik, film, politik, filosofi, religion och resor men även åt annat. Den är inte på något sätt anknuten eller ansluten till någon ideologi eller åskådning av vad slag det vara månne, utan tar tvärtom avstånd från varje institution som kräver okritisk underkastelse, och är helt oberoende humanistisk.

Redaktion : C. Lanciai, Ankargatan 2 A, 414 61 Göteborg, tel. 031-247887.

Postgiro : 621 39 94 – 4 ("Fritänkaren", C. Lanciai)

Årsprenumeration: 250 kr (även i Danmark och Norge; i Euroland: 30 Euro)

Tvåårsprenumeration : 350 kr (40 Euro)

I Finland kan avgifter insättas på *Aktia bank*, kontonummer 405510-667802 (avgiftsfritt).

IBAN-nummer för folk som eventuellt vill betala prenumeration även från annat utland:

SE37 5000 0000 0500 7297 2165

Bic-code: ESSESESS

Redaktionsslut för detta nummer : 27.2.2008

Copyright © C. Lanciai med medarbetare

Letnany 188

Det nästsenaste numret av *Fritänkaren* finns numera alltid tillgängligt på nätet i HTML-format jämte andra skrifter på följande adresser: <http://hem.fyristorg.com/aurelio>

www.fritenkaren.se

e-post-adress : lanciai@hem.utfors.se

WSN 1652-0122

Konsekvenserna av James Lovelocks Gaia-teori

Dessa är oerhörda och oöverskådliga, i synnerhet i beaktande av att Gaia-teorin tycks fungera. I nr 73 (januari 1998) skrev vi om Gaia-teorin följande:

”Gaia-teorin går i all korthet går ut på att allt liv har ett samband och samarbetar för att upprätthålla en miljö som kontinuerligt gör livets existens möjlig. Nyligen har man upptäckt det kanske största vetenskapliga stöd som Gaia-teorin fått sedan den formulerades på 70-talet av James Lovelock. Man har upptäckt att det är algerna i havet som genom sina kemiska processer ger upphov till molnbildning över havet. Denna molnbildning kyler ner atmosfären (genom att reflektera bort solsken) och motverkar den globala växthuseffekten. Redan Dag Stålsjö, (som hade en viss betydelse för tillkomsten av denna tidskrift,) var i sin sista TV-serie "Atlantis" innan han förolyckades inne på den tanken, att giftig algbloomning producerade just det ämne som utgör botemedlet mot ozonhålen över polerna. Redan han var alltså benägen att komma med sitt bidrag till stöd för Gaia-teorin.

Emellertid återstår många problem innan Gaia-teorin kan anses slutgiltigt etablerad, bekräftad och bevisad. Ett av dessa är att man ännu inte lyckats finna bevis i atmosfären för att algerna faktiskt beger sig upp och flyger i den, men denna bevisning anses blott en tidsfråga. Svårare problem kom upp i programmet som exempelvis frågeställningen: "Hur kan väl algerna bidra till att förbättra livsvillkor för andra former av liv utan att de själva alls betjänas av detta?" Detta kan vara den viktigaste frågeställningen som invändning mot Gaia-teorin. Om algerna faktiskt underlättar livet för andra livsformer enbart och ej för sig själva, vilket allt tyder på att de gör, så ställs Gaia-teorin och hela vetenskapen inför svåröverskådliga metafysiska problem.

De som därmed skulle få vatten på sin kvarn vore panteisterna, som ända sedan Leonardo da Vinci hävdade, att allt liv samverkar för att främja livet genom ett slags oorganisk global överintelligens, som naturligt ingår i alla former av liv. Andra förespråkare för denna panteism var främst Spinoza och Goethe. Man kan helt enkelt inte förklara "algernas självutplånande verksamhet för att främja allt annat liv utom sig själva" på något vetenskapligt sätt, då ju alger knappast kan ha någon form av organisk intelligens eller sunt förnuft. Enda förklaringen till fenomenet vore ett erkännande av panteismen som bevisligen manifesterad genom den faktiska samverkan mellan alla former av liv med varandra i ett slags översinnligt globalt samförstånd. Det är detta som Henry T. Laurency kallar "gemensamhets-medvetenheten".

Gaia-teorin drar alltså den slutsatsen, att allt liv på planeten samverkar i ett slags all-organisk enhet, för livets eget bästa, vilket involverar hemlighetsfulla organiska mekanismer i naturen, som utlöses naturligt för att motverka hot mot vilken livsform som helst. I princip går det inte att vetenskapligt bevisa Gaia-teorins faktiska verksamhet, då dess praktiska sätt att fungera övergår den mänskliga intelligensen och egentligen bara kan förstås metafysiskt.

En konsekvens av Gaia-teorin är att på lång sikt alla religiösa etablissemang är onödiga och absurda, vilket inkluderar alla sorters trosbekännelser, dogmer, system, ceremonier och hävdvunna traditioner, då naturen ändå behärskar allt och ombesörjer allt, då allt levande ingår i naturen och dess (över mänskligheten) överordnade ordning. Därmed skulle egentligen de religioner ha varit korrektast i sina uppfattningar, som hängav sig åt ren symbolistik i sina föreställningar, typ den indiska, grekiska och nordiska mytologin.

I decembernumret återgav vi en resumé i översättning av en artikel som menade sig återge James Lovelocks egna ord. Dessa var ganska hårresande. Faktum är, att fastän artikeln var något sensationslysten har James Lovelock inte dementerat den utan tvärtom bekräftat dess innehåll. Han förekom också i tilläggsavsnittet till BBC:s fantastiska serie

”*Planet Earth*”, där han rakt ut hävdade, att mänskligheten, för planetens bästa, inte borde belasta planeten med mer än 500-1000 miljoner medlemmar.

Och detta är ingenting nytt. James Lovelock faller tillbaka på Robert Malthus (1766-1834), präst, nationalekonom och demograf, som redan för mer än 200 år sedan hävdade samma sak och förutsåg, att förr eller senare, om mänskligheten fick föröka sig obehindrat, skulle den inte längre kunna försörja sig på planetens tillgångar. Han krävde redan då att politikerna tog sitt ansvar för att genomdriva födelsekontroll, vilket de aldrig gjorde, varför vi står där vi står idag, inför troligen planetens värsta biokris under känd historisk tid. Politikerna föredrog att frambesvärja den hänsynslösa råkapitalismen med ”ständig tillväxt” som ansvarslös lockbetesillusion som eufemism för egoistisk girighet manifesterad genom överexploatering av naturen.

Dock är James Lovelock ingen pessimist. Han menar att många effektiva åtgärder ännu skulle kunna vidtas för att hämma klimatförändringen, till exempel:

”När den filippinska vulkanen Pinatubo hade utbrott 1990 försenades den globala växthuseffekten med fem år genom de små partiklar av svavelsyra som spreds i stratosfären och reflekterade solljuset tillbaka ut i rymden. Redan 1970 föreslog den ryske vetenskapsmannen Podiko vidtagandet av sådana åtgärder för att hämma växthuseffekten, vilket inte togs på allvar. Numera övervägs det mera seriöst, och det vore inte så svårt. Om till exempel kommersiella flygbolag i stället för högraffinerat flygbränsle skulle använda sig av svavelhaltigt oraffinerat bränsle skulle det släppa ut tillräckligt med svavel i atmosfären för att åstadkomma en Pinatuboeffekt vartannat år.

En annan möjlighet vore att sätta upp solskärmar i rymden. Det skulle ske i en gravitetsneutral zon mellan jorden och solen, så att det skulle vara lätt för dem att hållas där. Det skulle behövas en stor kolfibrerad diafragma på ungefär 15 kilometer i diameter, det skulle kosta mindre än en rymdstation, och det skulle eliminera 2% av solstrålningen till jorden, vilket skulle vara tillräckligt för att avvärja växthuseffekten. Nackdelen är att det skulle ta väldigt lång tid och väldigt mycket politiska turer för att få det till stånd, men det är inte alls omöjligt.”

Det har yttrats väldigt mycket profetior och alternativa scenarion som möjliga resultat av växthuseffekten på lång sikt, men egentligen vet absolut ingen exakt vad som kommer att hända.

I regel har genom hela historien försök till gissningar av dess utveckling slagit fel, medan den alltid desto mer bjudit på överraskningar. Egentligen består hela världshistorien av bara överraskningar. Ingen förutsåg till exempel det första världskriget, som ledde till det andra.

Minst av allt är mänsklighetens konstant kritiska läge någon nyhet. Man erinrar sig den gamle tänkaren, som liknade mänsklighetens situation vid ett brinnande hus, där människorna själva låst in sig, kastat bort nyckeln och tuffat på. Var det någon upplysningsfilosof? Nej, det var Buddha för 2500 år sedan.

Varning för glutamat.

Detta är något av det lömskaste i matväg som dykt upp under senare tid. Syndromet är känt i engelsktalande länder som ’*the Chinese Restaurant Syndrome*’, och det är helt enkelt något som kineserna lägger i maten för att framhäva dess andra smaker. Ingen vet egentligen vad det är, och frågar man en läkare vet han ännu mindre. Utredningar har gjorts, men ingen har kommit fram till något entydigt resultat, då tydligen människor påverkas olika av

ämnet: somliga påverkas inte alls, medan andra direkt kan påvisa akuta besvär med huvudet och nerverna i en sorts allergichock som närmast liknar migrän. Några citat:

”Har du ätit Stekfärdig Schnitzel (Scan), Sparrissoppa (Knorr), Skagenröra (Gourmetservice), Smäländsk sylta (Charkdelikatesser), Leverpastej med gurka (Pastejköket), Chorizo (Scan), Läcköskinka (Scan), Champinjonkorv (Snellman), Laxfilé (Familjen Dafgård), Buffalo Wings (Guldfågeln), Grillad kyckling, Sourcream & onion chips (OLW), BBQ oil (Caj P.), Varma koppen (Blå Band), Riskakor (Friggs), Bearnaisesås (Coop), Grönsaksbuljong (Knorr), Texmexbiffar (Familjen Dafgård), Dipmix (Estrella), Aromat (Knorr), Yellow curry spice mix (Santa Maria), Grönsakskrydda (Knorr), Nudlar (Nissin), Rice snacks (Fantastic), eller Grillkrydda (Santa Maria)? Då har du samtidigt fått i dig mononatriumglutamat eller natriumglutamat, glutamat eller smakförstärkare E621. Det är ungefär samma syntetiska ämne.

Ämnet har varit ifrågasatt i flera årtionden. Klart är att det kan ge en rad allergiska reaktioner som huvudvärk, svettningar, halsbränna, tryck över bröstet och illamående.

Mer kontroversiella är nyare studier som kopplar glutamat till en hel räckta sjukdomstillstånd. Listan omfattar bland annat fosterskador, astmaanfall, depressioner, tillväxtproblem, hormonstörningar, lever- och nervskador samt försämrad syn. Det finns också indikationer på att glutamat påskyndar utvecklingen av demenssjukdomar som Parkinson och Alzheimer, och en amerikansk forskare fann att barn med adhd-liknande symptom kunde ha två och en halv gång mer glutamat lagrat i hjärnan än normalt.

I USA signalerar restauranger att maten är glutamatfri genom skylten "No MSG" (monosodium glutamate). Och de brittiska livsmedelskedjorna Tesco och Sainsburys köper inte längre in produkter med glutamat till sitt eget sortiment.

Glutamaterna är förmodligen orsak till mer än hälften av alla migränanfall.”

”Björn Meister, professor i neurovetenskap vid Karolinska institutet, har studerat hur glutamat påverkar djur. Nyfödda råttor som injicerades med MSG under fem dagar blev som vuxna feta, blinda, kortväxta och hjärnskadade. Den del av hjärnan som bland annat styr hunger, mättnad och tillväxt förstörs till stor del. Björn Meisters studie är bara en i raden som visat på riskerna med glutamat.

– Vi vet att glutamat är giftigt för nervcellerna. Men det är förstas en dosfråga. Det kontroversiella är frågan om det är farligt för människor att äta och i vilka doser, säger han.

Också Charlotte Erlanson-Albertsson, professor i medicinsk och fysiologisk kemi vid Lunds universitet, är kritisk. – Glutamat är giftigt för nervcellerna och kan i längden öka risken för alzheimers och andra demenssjukdomar. Jag förstår inte varför man inte förbjuder det. Man bör åtminstone införa en mycket tydlig märkning av mat som innehåller tillsatt glutamat, säger hon.”

Det lömskaste av allt är att glutamat höjer aptiten och får folk att äta mera. Därför lönar det sig för restaurangerna och livsmedelsindustrin att använda det. Glutamat är en av bovorna i den moderna fetmaepidemin, då glutamat finns särskilt rikligt i all sorts skräpmat.

Svar till 'Opus' om Gunnar Coldings "Baklängespalkan"

(Denna uppgörelse med den atonala musiken har funnits på nätet i tre år under varierande titlar, som 'Nutida kultur' och 'Disharmonikerna', och har nu utkommit i bokform.)

Det upprörande med Gunnar Coldings bok är att han i sak har rätt. Den atonala musiken är inte musik, har aldrig varit det och kan aldrig bli det. Musik består av melodi, harmoni och rytm, medan den atonala musiken från början vinnlade sig om att skrota de

första två och helst också den tredje komponenten. Resultatet blev en dödfödd dagslända som aldrig ens kunde flyga, då den själv plockat av sig vingar och ben. Den är närmast att betrakta som ett historiskt fenomen parallellt med mänsklighetens mentala och kulturella urspårning i och med det första världskriget, från vilken universella mentalsjukdom mänskligheten och kulturen ännu inte har hämtat sig, då det ännu idag över huvud taget får förekomma atonal musik i offentliga sammanhang. Det mest beklagliga i denna förvirring är det faktum, att generationer musiker gått förlorade i påtvingad skyldighet att slösa bort sin energi på att fördjupa sig i atonalismens svarta hål av nonsens på bekostnad av tonal utbildning och utveckling. Moderna kompositörer kan ju ofta inte ens läsa och skriva noter, då det är "onödigt" med de moderna hjälpmedel som finns, ett resonemang jämförbart med att författare inte längre skulle behöva vara läs- och skrivkunniga. Första världskrigets "förlorade generation" har sin motsvarighet i dessa i tolvtonsmusikens och den abstrakta konstens alla talanger som gått förlorade i jakten på ingenting.

Vad som främst måste väcka ens empati i atonalismens meningslöshet och tragedi är alla de stackars musiker som i nästan ett århundrade ofrivilligt tvingats delta i framförandet av antimusik, som alltså gått stick i stäv mot vad de satsat sina liv på, och som dessutom samtidigt utgjort en tortyr för deras känsliga öron.

Atonalisternas ursäkt, att den tonala musiken inte kunde utvecklas vidare, är rent nonsens. Melodin är stommen i all bestående musik, och den sista melodin kommer aldrig att bli färdig. De sista tonala mästarna, som Puccini, Sibelius, Rachmaninov och Ralph Vaughan Williams, påvisade helt nya utvecklingsmöjligheter inom gamla formers ram, för att inte tala om filmmusikens möjligheter med namn som Bernard Herrmann, Nino Rota, Maurice Jarre och Michel Legrand.

Mera märkligt är att inte fler ledande musiker påvisade atonalismens ihållighet och brist på substans och utvecklingsmöjligheter. Kurt Atterberg och Sixten Eckerberg hörde dock till dem som gjorde det, liksom även världsdirigenterna Bruno Walter och Ernest Ansermet.

Det handlar bara om självklarheter. Duke Ellington fällde en gång det odödliga musikaliska axiomet: "Om det låter bra, så är det bra." Konsekvensen är, att om det inte låter bra, så är det inte bra och inte värt att framföras offentligt. Så enkelt är det.

Man frågar sig varför Sverige i vissa avseenden skulle bli värst i den musikaliska utarmningen genom atonalismens usurpatoriska etablering. Både Danmark och Finland till exempel har särskilda radiokanaler för enbart klassisk musik 24 timmar om dygnet. I Sverige (med undantag för lördagskvällens operor och Vasilis Bolonasos på söndagsmorgnarna) kan man bara vara säker på att få höra klassisk musik i P2:s natradio (24.00-06.00), som är en internationell samsändning.

Antonio Vivaldis askungesaga

Höjdpunkten i Vivaldis karriär var väl när han 1728 begav sig från Venedig till Trieste för ett möte med kejsar Karl VI, som anlände dit för att inspektera en hamnanläggning. Kejsaren var en stor beundrare av Vivaldi, hans opus 9, "La Cetra", en samling om 12 konserter, var tillägnade honom, och det var inte Europas enda monark som varit Vivaldi nådig: till Frankrikes konung Ludvig XV:s bröllop komponerade han sin bröllopskantat "Gloria e Imeneo" (RV 687); men Karl VI tog emellertid priset: i Trieste 1728 tillbringade han mera tid tillsammans med Vivaldi än han någonsin givit sina ministrar.

Det var därför Vivaldi emigrerade till Wien när lyckan svek honom i Venedig och han stod inför en ålderdom av fattigdom och sjukdom. Venedig drabbades regelbundet av

pesten och andra farsoter, och då Vivaldi var sjuklig med svaga lungor (troligen kronisk astma) trodde han sig kunna förlänga sitt liv trots allt med att flytta till Wien och därigenom även kunna få en välbehövlig vitamininjektion för sin musik. Karl VI förblev honom bevågen, men olyckan ville att han skulle avlida nästan direkt när Vivaldi genomfört sin emigration. Berövad kejserlig sponsring och inkomst fann sig Vivaldi mera nödställd än någonsin och avled själv endast nio månader efter sin kejsare, sommaren 1741.

Stället där han begravdes är nu Tekniska Institutet i Wien strax invid Karlskirche, och huset där han bodde, som revs kort efter hans död, är nu det berömda Sacher-konditoriet. Minnesplaketter kommemorerar honom på båda ställena, och han har även fått ett monument på Rooseveltplatsen mellan Votivkyrkan och Sigmund Freud-parken invid Wiens universitet.

Efter hans död börjar sagan. Hans musik förvann totalt och spårlöst, och endast ”De fyra årstiderna” levde i viss mån kvar på repertoaren, den första komposition som direkt återger romantiska tolkningar i musiken av naturen, som brusande forsar, sångfåglar av varjehanda slag (var och en noggrant karakteriserad, 80 år före Beethovens Pastoral-symfoni, den första ”romantiska” och programmerade symfonin,) skällande hundar, jaktsällskap (ur både jägarens och offrets synpunkt), surrande myggor, gråtande herdar, druckna dansare, tysta nätter, frusna landskap, skridskoåkande barn, brusande stormar och lågande eldar. Johann Sebastian Bach var starkt influerad av Vivaldis konserter och arior, vilket inflytande lätt spåras i passionerna och kantaterna. I och med Bachrenässansen igångsatt av Mendelssohn på 1800-talet upptäcktes också Bachs transkriptioner av Vivaldi, och Vivaldiintresset började väckas. Dock var det först genom Fritz Kreisler som detta intresse tog fart. Denne framförde en violinkonsert i Vivaldis stil och utgav verket för att vara av Vivaldi, fastän det var av honom själv. Detta inspirerade den franske musikforskaren Marc Pincherle till att börja undersöka och efterforska Vivaldis verk. Detta var alltså två hundra år efter hans död, under vilka två sekler hans musik varit så gott som helt tyst – inte ens originalutgåvan av ”De fyra årstiderna” var tillgänglig.

Ända fram till 1926 troddes merparten av Vivaldis verk vara förlorade och hade trots förlorade ända sedan Napoleon gjorde slut på republiken Venedig. Hösten 1926 lyckades man i ett kloster i Piemonte uppbringa 14 foliovolymmer av Vivaldis tidigare okända sakrala och sekulära verk. Folianternas numrering visade att åtskilliga saknades, och efter omfattande detektivarbete kunde även dessa återfinnas. I oktober 1930 hittades slutligen i förvar hos ättlingarna till storhertigen av Durazzo 300 konserter och 18 operor utom en hel del andra vokala och instrumentala verk, vilket nödvändiggjorde en total omvärdering av Vivaldis oöverskådliga insats i musikhistorien – och Vivaldirenässansen var äntligen efter 200 års törnrosasömn ett faktum.

Det största arbetet i Vivaldirestaurationen gjordes sedan av Universitetsbiblioteket i Torino genom sponsring av Roberto Foa och Filippo Giordano till minne av sina söner. I detta arbete deltog bland andra Marc Pincherle, Mario Rinaldi, Alfredo Casella, Ezra Pound, Olga Rudge, Arturo Toscanini och Louis Kaufman. 1939 organiserade Alfredo Casella den nu historiska Vivaldiveckan, under vilken de återupptäckta Gloria (RV 589) och l'Olimpiade för första gången framfördes igen efter mer än 200 år, men den verkliga Vivaldirenässansen tog fart först efter andra världskriget. 1947 grundade den venetianska affärsmannen Antonio Fanna *Istituto Italiano Antonio Vivaldi* med kompositören Gian Francesco Malipiero som konstnärlig ledare med huvudsyfte att sprida Vivaldis musik och trycka hans noter.

2005 kom den första spelfilmen om Vivaldis liv (”Vivaldi, prins av Venedig”), och det spelas för närvarande in en ny med Joseph Fiennes i huvudrollen och med andra aktörer som Malcolm McDowell, Jacqueline Bisset och Gérard Depardieu.

Det upptäcks hela tiden nya verk av honom. Hittills upptar listan över 500 konserter, av vilka 230 är violinkonserter, 46 operor, 73 sonater samt symfonier, kammarmusik, sakral musik och mycket annat. Helt nyligen upptäcktes fyra sakrala körverk av honom i Dresden, som tidigare tillskrivits Baldassare Galuppi. Det visade sig att denne Galuppi någon gång efter 1750 fått en beställning på sakrala verk från Dresden och då skickat några Vivaldiverk som han döpt om med sitt eget namn. Bland verk av hans hand som fortfarande är förlorade och väntar på att bli återupptäckta märks *Nerone fatto Cesare* (RV 724, opera,) *Artabano, re dei Parti* (RV 701, opera); och *L'adorazione delli tre re magi al bambino Gesù* (RV 645, oratorium).

Senaste nytt på filmfronten

Jim Sheridans film om en fattig irländsk familj som flyttar in i ett slumkvarter i New York City med två små döttrar, där hela deras värld kretsar kring de drömmar de fått med sig från Irland som aldrig kunnat förverkligas men bara grusats, bland annat genom en stackars späd sons förolyckande, ett trauma som de aldrig kommer över, hör till något av det mest gripande som filmats på länge. De två döttrarna är små men desto underbarare, och trots den eländiga miljön lyckas de göra poesi av vardagen och sina hårt utsatta liv smyckade av ett gyllene rosenskimmer trots allt i form av fantasi och aldrig uppgivna förhoppningar. När frun väntar barn igen börjar dramat, hon kan inte låta graviditeten löpa hela tiden ut då hennes eget liv då riskeras, och även det nya barnet kommer knappast att kunna överleva om inte genom ett under, medan sjukhusräkningarna hopar sig utan att de har några inkomster... Som så många irländska skildringar hotas hela tiden smärtgränsen med sprängning, vilket gör spänningen stundtals olidlig, men filmen klarar sig genom att vara desto mänskligare. På svenska kallades den "Drömmarnas land" medan den hette något helt annat på engelska. Alla skådespelare var okända.

"*Song for a Raggy Boy*" var av samma kategori men mörkare och hårdare då den var helt verklighetsbetonad i återgivningen av villkoren i ett ungdomsfängelse i Irland drivet av katolska präster. Aidan Quinn spelar läraren som kommer dit för att hjälpa till direkt från spanska inbördeskriget, där han förlorat sin älskade, och ställs omedelbart inför en akut konflikt med institutionens prefekt, en sadist som ser mellan ögonen på vissa prästers sexuella missbruk av pojkar medan han själv njuter av att tortera dem – och slutligen misshandlar ihjäl en av dem. Det är filmens konsekventa dokumentära karaktär som gör den så oförglömligt stark i sin vulkaniska explosivitet. Det är också filmens tema – uppdämd vrede som till slut bara måste få explodera. Aidan Quinn lär eleverna (av vilka de flesta visar sig vara analfabeter) att läsa och förstå och älska poesi, det är alltså en liknande handling som i "Döda poeters sällskap", men denna är starkare och mera realistisk genom sin absolut konsekvent genomförda realism. Aidan Quinn är själv från Illinois men har alltid betonat sina irländska rötter och specialiserat sig på att medverka i filmer som just spetsar sig på irländsk realism – ofta brutalt uppslitande och överväldigande sorgligt gripande i en samtidigt hisnande mänsklighet och skönhet, som i denna om kriminella pojkar som räddas genom poesi.

En helt annan men lika tänkvärd historia var "*The Beach*" med Leonardo di Caprio i huvudrollen som ung amerikan i Thailand som får vittring på det absoluta paradiset i skärgården och hittar dit och finner ett paradiskt kollektiv. Det är den gamla hippieproblematiken om igen med verklighetsflykt, sexuell promiskuitet, haschpsykos och förlorad idealism, som gör skeppsbrott mot verkligheten, men det är en bra historia, och filmen har fått orättvist dåligt rykte.

En annan naturfilm av helt annat och desto unikare slag var den helsvenska sameskildringen ”*Sampo Lappelill*” i svartvitt från 1949 av Stig Welldén, resultatet av tio års filmning bland de nomadiska samerna i Lappland med ett fullständigt hisnande filmografiskt dokumentärmaterial. Filmen handlar inte alls om Zacharias Topelius kända drama om lappojkens äventyr bland vargar och björnar utan är helt enkelt en ren dokumentär om samernas liv – med dock en liten samepojke i centrum med den björnhundsvalp och den björnunge som blir hans lekkamrater till fjälls – en film som föregriper Jean-Jacques Annauds filmatisering av Curwoods ”*Björnen*” med fyrtio år.

”*The Untouchables*” i Brian de Palmas version med Sean Connery och Kevin Costner är väl de Palmas bästa film, genom att han haft turen att få Robert Mamet som manusförfattare och lyckats hitta precis den rätta stilen för att berätta denna våldsamma sannsaga om hur en utsatt polis lyckades få bukt med Al Capone (spelad av Robert de Niro). För en gångs skull har Brian de Palma fått i gång ett levande berättartempo och inte snubblat och fallit för billiga effekter. Det är i synnerhet Sean Connery som bär upp filmen, men Kevin Costner klarar sig bra i skuggan av honom, och Robert de Niro har sällan varit mera övertygande och äkta som överkvalificerad skurk.

Sidney Pollacks ”*The Interpreter*” (”Tolken”) med Nicole Kidman i titelrollen som utsatt FN-tolk i Generalförsamlingen medan en president kommer dit under mordhot är visserligen intressant men något överlastad, och tempot trögar till den och gör dess knappt tre timmar till minst en för mycket i onödan. Intrigens komplexitet minskar dess trovärdighet, och även om filmens ”Maboto”-land kan påminna om åtskilliga afrikanska stater har det gjorts betydligt bättre filmer om samma problematik, framför allt ”*The Constant Gardiner*”, som förklarar Afrikas dilemma i stället för att, som denna film, bidra till fördomen om Afrika som en förlorad kontinent.

Slutligen tre oöverträffbart romantiska filmer: David Leans klassiska ”Kort möte” från 1947 med Trevor Howard och Celia Johnson förblir outslitlig i sin ofelbara framkallning av Niagaraflöden av tårar, och även Peter Webbers bedårande film ”Flicka med pärlörhänge” med ytterst raffinerad musik av Alexandre Desplat till Scarlett Johanssons och Colin Firths lilla drama på målarduken i Delft i 1600-talets Holland (dock filmat i dagens Luxemburg) höll mer än väl att ses på nytt; men periodens äss var biografifilmen ”*Atonement*” (”Försoning”) på en roman av Ian McEwan om kärlek, förnedring och ödesförveckling i andra världskrigets skugga med en fullkomligt hisnande återgivning av scenariot i Dunquerque inför evakueringen. Det är en sällsamt tänkvärd historia som givits en ypperlig iscensättning trots sina mycket komplicerade turer med samma historia upplevd och återgiven ur olika huvudpersoners ögon, där till och med Vanessa Redgrave får uppträda i slutet med en förlösande men desto mer gripande förklaring, en film som borde vara ett måste för alla med intresse för den mänskliga faktorn i kärlek..

Senaste nytt i Shakespearedebatten (96)

Ur John Heminges och Henry Condells förord ”Till läsarna” i ”*The First Folio*”:

”...alla böckers öden är beroende av er förmåga, och inte bara huvudets utan plånbokens. Boken är nu i tryck, och ni har rätt att läsa och bedöma den. Gör så, men köp den först. Det är vad som bäst rekommenderar en bok, säger bokhandlaren, att den köps. Sedan, hur beskaffade ni än är i huvudet, hur kloka ni än är, så handla därefter, och spara inte. Värdesätt till en tjugofemöring, en femtioöring, till en enkrona eller högre, tills ni når rätt värde, och var välkomna. Men vad ni än gör, så Köp.”

Detta kan inte missförstås. Det är klart försäljningsspråk och marknadsföring och ingenting annat, och deras budskap genljuder i flera av de andra bidragen till Förordet.

Därtill kommer de märkliga bidragen från Hugh Holland, Leonard Digges och John Mabbe från universiteten i Oxford och Cambridge. Vad hade de med Shakespeare att göra, som aldrig låg vid något universitet? Tydligen anlätades de för att höja bokens attraktionskraft och för dess marknadsföring, som en sorts akademisk vidimering. Ben Jonsons berömda lovprisningsdikt stämmer in i samma toner med beskrivningen av Shakespeare som en svan, men den engelska svanen (knölsvanen) är stum och heter på engelska *'mute swan'*. Även under Shaksperes levnad utmärkte sig Jonson för dunkla häntydningar på Shaksperen, i *'Every Man out of his Humour'* beskrivs han som en fåfång opportunist, och Jonson skrev om Shaksperen medan han levde:

”Hans laster uppvägdes av hans dygder, och det fanns alltid mer i honom värt att prisas än vad som måste förlåtas.”

Summan av Jonsons smickrande lovprisningsdikt i Förordet går också ut på att göra reklam för boken, och han var känd för att skriva vilka lovprisningsdikter som helst till vem som helst om han fick betalt för det. Det hade varit omöjligt att till exempel låta Bacons eller Marlowes namn få förekomma i boken, då den i så fall inte kunnat säljas: Marlowe var ju offentligt dödförklarad och stämplad som ”homosexuell ateist och falskmyntare”, ett omöjligt rykte i dåtidens samhälle att gå omkring med levande, och Bacon var fullständigt vanärad efter att ha störtats som landets ledande statsman genom en iscensatt komplott mot honom med korrupsionsanklagelser som verktyg. De oklara för att inte säga suspekta omständigheterna kring Marlowes förmodade död inklusive ett övertydligt motiv för honom att rymma fältet gör det omöjligt att ignorera möjligheten att han kan ha fortsatt med sin verksamhet som diktare och agent åt regeringen mera inkognito under jorden. Han samarbetade med Anthony Bacon (homosexuell) i Frankrike fram till dennes död 1590, varefter Anthonys bror Francis övertog broderns verksamhet och internationella kontakter. I St. Albans inte långt från Francis Bacons hem har vi den mystiska Shakespeare-kopplingen i krogen *White Hart Inn* genom den väldiga målningen som illustrerar Shakespearedikten *'Venus och Adonis'* som täcker tre av dess väggar och är något av det bästa i konstvåg som finns från den tiden utanför högaristokratins herresäten. Målningen visar diktens dödsscen och uppbär Bacons vapen, som om han beställt den. Låt oss heller inte glömma hans anteckningsbok *'Promus'* från samma tid fullspäckad med Shakespearecitater från ännu icke publicerade pjäser. Vid tiden för *'The First Folio'* 1623 stod Ben Jonson i nära kontakt med Francis Bacon, som då var helt avskuren från samhället. Bacon-Shakespeare-kopplingen kan bara inte ignoreras. Det är uppenbart att ”Shakespeare” hade sitt ursprung i familjen Sidney-Walsingham-Oxford-Bacon-Derby med gudfäder som Sir Fulke Greville, Giordano Bruno, Sir Walter Raleigh, earlen av Northumberland, astronomen Thomas Harriot och andra fritänkare. Marlowe tillhörde den kretsen. Det finns intet spår av någon koppling från Will Shaksperen till den kretsen.

Kort sagt, det föreligger ett Shakespearemysterium. Att utesluta alla andra möjligheter än Stratfordmannen som Shakespearediktningens förklaring är att ignorera mysteriet. Vi beklagar alla som inte kan se det.

Min vän Abasverus, del 76: Jesu moder.

Innan jag ännu skiljs från människan Jesus så som jag kände honom måste jag säga någonting om hans moder. Hon chockerade alla lärjungarna i Jerusalem på sin dödsbädd med att be att få tala med mig i enrum och ingen annan. Jag hade redan så dåligt rykte: liksom de flesta lärjungarna betraktade Judas Iskariot som en alltigenom ruten skurk och som en ensidigt ond och fördärvlig karaktär betraktade de flesta mig som hans

medbrottsling, och Paulus kom senare till och med med den insinuationen att det var jag som hade stått bakom Judas och hans handlingssätt. Endast Johannes ändrade sig aldrig i sin positiva attityd till mig. Jakob och Judas-Tomas, Jesu halvbröder, samt Petrus blev svalare mot mig men aldrig avvisande som alla de övriga.

Att Guds påstådda moder Maria då på sin dödsbädd ville tala med mig och med mig ensam vållade därför något av en skandal i den första församlingen. Somliga ville till och med förbjuda att det skedde, som Mattias och Lukas. Men Maria eller Mirjam insisterade, och ingen kunde i längden neka henne något. Jag fick tala med henne i enrum utan att någon av de andra kunde höra vad hon sade.

Hon var mycket svag. Hon vägde knappt 40 kilo (i nutidens viktmått) och var tunn som en sticka. Hon hade åldrats fruktansvärt snabbt efter sin sons bortgång men var dock som knappt 50-årig fortfarande slät och vacker. Men hennes röst var matt och hade förlorat sin skönhet.

"Du var den enda som förstod honom," sade hon. "Det sade han själv till mig. Därför ville jag tala med dig och endast med dig om honom. Tror du verkligen att han var Guds son?"

"Aldrig."

"Inte jag heller. Ändå var det jag som intalade honom att han var det. Det var jag som gav honom alla hans tokiga idéer. Jag trodde faktiskt att jag hade fött Messias, och jag teg aldrig om min övertygelse så länge jag trodde på den. Först när jag fick se honom hängas på korset insåg jag att jag hela tiden hade haft fel, så oerhört och oförlåtligt, så fatalt och gränslöst fel. Och det var det jag ville bekänna för dig och ingen annan innan jag dör: vilken dålig mor jag var för honom."

"Var det då ingenting med alla de övernaturliga berättelserna om hans födsel som ur din mun har utgått inför hela världen?"

"Jodå, jag har aldrig ljugit direkt. Hur jag blev havande med honom var i högsta grad övernaturligt och otroligt. Jag kan ännu idag inte fatta hur det kunde ske. Men det skedde, och varken jag eller Josef eller någon annan har kunnat förklara hur det skedde på naturlig väg."

"Kom Josef verkligen aldrig vid dig?"

"Josef älskade mig verkligen, men han ville inte befläcka vår trolovning med att ta ut äktenskapets njutningar i förskott. Dock kunde han inte heller hålla sig helt. Han älskade mig varmt, och hans kärlek var mig till behag. Vi låg med varandra men aldrig helt nakna. Vi låg bara och pussades. Visserligen kände jag hur hans lem blev hård ibland, och jag kunde då bli vild av hänförelse, men han försökte aldrig befrukta mig. Vi hade alltid kläder emellan oss.

Ändå blev jag havande, och i en dröm upplevde jag det väldigt starkt hur en universell ande tog plats i mitt sköte."

"Vad menar du med universell?"

"Universalitet är det som utgår av Gud och som berör varje enskild människa. Universalitet är den Guds kärlek som av nåd människor ibland kan uttrycka. Min son kunde det, ty Gud hade en mycket speciell mening just med honom. Jag tror att det var hans mening att jag skulle inbilla både mig och Jeschúa att han var just Messias. Ty jag var jungfru och hade blivit havande och födde en son. Det hade aldrig hänt tidigare. Därför tänkte jag helt logiskt att jag måste ha blivit utsedd till att föda Messias. Och jag tog min uppgift på allvar och uppfostrade honom till medvetenhet om att han var just Människosonen. Jag tog på mig ansvaret som Israels frälsares moder, och därför kunde han med att ta på sig ansvaret som Messias. Men till slut förstod både han och jag att allt bara hade varit ett enda stort självbedrägeri."

"Är du säker på det? Paulus talar om för alla att han var Guds Son, och alla hedningar tror honom."

"Han var inte Messias. Han var ett uttryck för Messias tanken, men han var inte Messias själv. Den riktige Messias skall aldrig komma, men människorna skall alltid ge uttryck för Messias tanken."

"Men ingen har någonsin kommit närmare Messias tankens realisering än din son, och jag tvivlar på att någon i framtiden skall kunna komma det idealet närmare."

"Min son begick ett stort misstag som aldrig kan förlåtas honom av någon jude, och det är att han åkte fast. Messias tanken är den enda trygghet judarna har. Det är minnet av kung David och hans tid. Om någon ger sig ut för att vara Messias och sedan besudlar den drömmen med att råka illa ut berövar han judarna den tryggheten, och ingen har gjort detta så mycket som min son. Ingen har starkare personifierat Messias idealet, det är sant, men ingen har heller hårdare kommit det på skam. Jesus har dödat Messias med att offra sig, och det kan aldrig någon hebré förlåta honom, och därför skall de hellre förtränga hans minne än bevara det. För judarna är Jesus definitivt död och begravd och skall aldrig någonsin uppstå medan Messias aldrig skall dö, och därför kan han heller aldrig födas, ty allt kött måste dö. Jesus är död. Därför var han inte Messias. Och andra skall i framtiden bättre ge uttryck för Messias tanken, och de skall inte dö så unga och så nesligt som Jesus.

Ty Messias är tryggheten, judarnas enda eviga trygghet, och ingen människa har någonsin visat sig vara så otrygg i sin karaktär som min stackars son.

Och det är mitt fel alltihop, som trodde och som fick honom och andra att tro att han var något av en Messias."

Hon var mycket trött. Jag märkte att hon inte orkade tala mer och teg därför och lämnade henne ensam. När jag kom ut från henne gick genast Johannes in till henne och fann att hon var död.

Och först i denna tid 1900 år senare har det vetenskapligt bevisats att jungfrur kan bli havande utan regelmässig befruktning. Fall har konstaterats då en mans spermier har tagit sig igenom kvinnors ytterkläder och underkläder och efter veckor tagit sig ända fram till ägget och befruktat det utan att mödomen har berövats henne. Vilket underbart underverk! Men det är lika sällsynt som underbart. En vetenskapsman menar att det händer ungefär en gång per sekel. Men det kan hända, och det kan hända igen, och lycklig den moder som får erfara det. Men nästa gång det händer lär modern i fråga på ett tidigt stadium redan bli berövad den illusionen att det hände på övernaturlig väg.

Men att detta extremt sällsynta fenomen skulle uppenbara sig hos en judisk kvinna just i den tid då en Messias som mest väntades i Israel, att just det judiska folket, som hade så mycket skrivet om den rena havande jungfrun och så vidare, skulle få ett sådant barn, och att så många av judarnas profetior om telningen av Davids säd och så vidare så exakt skulle stämma in just på Jesus är dock det största miraklet som ingen vetenskap kan bortförklara på naturlig väg. I de profetior om Messias skrivna före Jesus som stämde in på honom har Gud själv bevisat sin makt. Och det är vad Gud är: det Ord som blir verklighet.

Hur förhöll det sig då med Jesu mirakler? Han gjorde ju så många. Jag har konsekvent från början vägrat befatta mig med dem av den enkla anledningen att de varken var bluff eller helt och hållet verkliga. Han hade en förmåga att manipulera med människors sinnen som ingen annan har haft. När han delade ut de fem bröden och de två fiskarna så var det inte mer än fem bröd och två fiskar, men de fem tusen människorna blev dock mätta därav, det vill säga, de kände sig mätta. Endast han kunde mätta dem med så litet, och i stället för att han gav dem mat gav de honom tolv korgar fulla. När han fyllde de tolv krukorna med vatten var det vatten och icke vin, men han fick bröllopgästerna att tro och uppleva det som vin. Dock kan man heller inte förneka att han gick på vattnet och uppväckte Lazarus,

men all hans kraft till att göra under kom sig av att folk trodde på honom. Inom kretsen av de tretton med Jesus i spetsen var trons och övertygelsens kraft så stark att det att allting var möjligt var en självklarhet som ingenting kunde trotsa. Men samtidigt var den kraft som han utgav genom sina underverk endast möjlig genom att han själv från början klart insåg dess begränsning: att han måste avsluta sin Messiasverksamhet hängande på korset. Hade han inte från början sett ett slut på sin undergörarverksamhet hade han aldrig inlett den.

Som han en gång sade till mig: "Tror du att jag skulle stå ut med att aldrig få vara ensam en enda minut om jag inte visste att det bara är en roll som jag tillfälligt spelar?"

Kalender, mars 2008

- 4 Antonio Vivaldi 330 år.
60-årsminnet av Elsa Brändström, "Sibiriens ängel".
75 år sedan Franklin D. Roosevelt blev president.
- 5 Rex Harrison 100 år.
- 6 Gabriel García Márquez 80 år.
- 7 Anna Magnani 100 år.
- 9 Mickey Spillane 80 år.
- 10 60-årsminnet av Jan Masaryk.
Sharon Stone 50 år.
- 12 Edward Albee 80 år.
- 13 70 år sedan "Anschluss", när Hitler tog Österrike.
- 14 Michael Caine 75 år.
Quincy Jones 75 år.
Rita Tushingham 65 år.
- 16 60-årsminnet av massakern vid Song My.
- 18 30-årsminnet av Aldo Moro (mördad) och Ali Bhutto (avrättad).
- 20 Publius Ovidius Naso 2050 år.
Sir Michael Redgrave 100 år.
Holly Hunter 50 år.
- 21 Gary Oldman 50 år.
- 22 Andrew Lloyd Webber 60 år.
- 23 Joan Crawford (Lucille Fay LeSueur) fyller 100 år.
Litauen fyller 90 år som självständig stat.
- 25 David Lean 100 år.
- 27 50 år sedan Nikita Chrusjtjov blev Sovjetunionens ledare.
40 år sedan Jurij Gagarin förolyckades, endast 34 år gammal.
- 30 60 år sedan mordet på Mahatma Gandhi.
- 31 Thijs van Leer 60 år (flöjtist & arrangör).

Idealresan, del 10: Från Veronas horisont.

Av alla dagar under året var väl långfredagen den sämsta att resa omkring i Italien under, då hela Italien då trängdes om de få tåg som fanns. Under tre timmar 8-11 gick det bara ett enda tåg österut från Milano mot Venedig, och naturligtvis skulle hela världen just därför med just det taget, med den påföljd att de flesta passagerarna fick trängas i korridorerna. Ändå insisterade en liten cafévagn med briocher, läskedrycker och andra

skvalpande förfriskningar på att få tränga sig igenom det överfulla tåget för att ytterligare öka trivseln och trängseln för passagerarna. Bara för någon att nödgas bege sig från en kupé till ett visst ställe i ett angeläget ärende var rena gatloppet som kunde ta en halvtimme i anspråk inte bara på grund av trängseln utan framför allt av allt bagage som stod i vägen. Det hörde ju till saken naturligtvis, att alla som reste denna dag beväpnade sig med maximalt mastodontbagage.

Roligt var det inte, men man kom levande fram. I Verona väntade familjen med dukat bord och överväldigande påskvänlighet. Man var hemma hos de sina i Verona igen.

Alla mådde bra. Den äldsta var 87 år och mådde bäst av alla, Albertos moder Gina, änka efter min fars kusin Aurelio, som dött för 34 år sedan. Achille, maken till min fars andra kusin Ida, var vid 86 vitalare än någonsin. Hans äldsta son Paolo, min småkusin, arbetade vid 61 år varje dag från halv 7 på morgonen till 7 på kvällen som ingenjör, konsult, delegerare och projektledare. För närvarande arbetade han på ett jättekomples som skulle inrymma konferenssalar, utställningshallar, kontor och komplex, ungefär som Svenska Mässan i Göteborg, omfattande en halv hektar. Han hade gjort liknande konstruktionsarbeten tidigare i Libyen och arabemiraten. Hans äldsta son, nygift, hade just byggt sitt eget hus, och hans yngsta son arbetade på en italiensk ambassad i Frankrike. Hans fästmö hade ett liknande arbete i Sankt Petersburg. Kort sagt, det kunde knappast bli bättre för dem, och de kunde knappast bli mera perfekta. Vi skulle bli 14 vid bordet på söndag.

Det stora bekymret var den obefintliga nederbörden. Hela vintern hade varit torr och obefintlig, sjöar och floder torkade ut, Alperna var utan snö, och så vidare. Det var bäddat för en hemsk sommar.

Men detta problem var globalt, om än diskussionsvågorna gick höga i Italien efter Brysselkonferensen, som visualiserade ett dränkt Venedig, New York, San Francisco, New Orleans, Amsterdam, kanske även London, och så vidare. Inom kort väntas världens medeltemperatur öka 6 grader, och då skulle ingenting bli normalt igen. Samtidigt fick jag en hälsning från en 0 grader varm västkust i Sverige.

Andra vetenskapliga källor menade att den globala uppvärmningen berodde på en hetare sol, som intensifierat sin aktivitet. Hela Italien, Spanien och Grekland stod inför möjligheten att bli öknar. Det var inte alls roligt.

Achille föredrog att inte bry sig om problemet, och han stod ändå med båda fötterna på jorden. Hans son Paolo, min småkusin, levde i sin egen arbetsnarkomani och arbetade hårt 10 timmar om dagen utan umgänge, utan rast eller ro, utan kulturella intressen, utan intellektuella intressen, utan kaféliv och utan annan omväxling än tillfälliga resor och arbetade med sina bankkomplex i Torino med deras tekniska problematik rörande el, värme, vatten och luftkonditionering och annat tekniskt jox och hade inte tid att bry sig om universella problem. Hans liv var perfekt och kunde inte bli perfektare, men det enda han kunde var att arbeta. Därför fortsatte han trots att han kunde pensionera sig, för han visste inte vad han skulle göra annars.

Men problemet kunde inte skjutas under mattan. De metafysiskt orienterade trodde på börens och tankens makt och hängav sig med all kraft däråt. Det var kanske det bästa man kunde göra, om man inte kunde göra annat.

Annars var hela min högerorienterade släkt förvånansvärt nöjda med den nya italienska vänsterregeringen. Achille till och med prisade den för initiativrikedom och välbehövliga reformer. Till och med Achille var nöjd om dock mest med dess misslyckanden. Romano Prodi var tråkig men kunde sköta ett lands ekonomi, medan Berlusconi varit rena katastrofen.

Påskan bjöd på exceptionellt väder. Lördagen steg temperaturen till 29 i solen och 24 i skuggan, och det var att befara att påskdagen skulle bli ännu värre. Men lyckligtvis kom det litet moln och litet regnstänk, som i all sin ringhet dock var som en befrielse.

Familjebanketten blev en fullständig succé. Vi var 14 vid bordet, samlades klockan 1 och skildes från Castagné uppe på berget efter klockan 7. Paolo var på sitt allra soligaste humör, hans äldste (nygifte) son Giordano hade mycket att berätta från sin senaste resa i Burma, yngsta sonen Andrea arbetade på en italiensk ambassad i Frankrike i Chambéry och var väl insatt i turerna kring valet om två veckor, (det stora hoppet var en kvinna,) medan Nicola bara arbetade som vanligt. Vi satt utomhus hela dagen, vädret kunde inte bli drägligare, och stämningen kunde inte bli bättre. Ändå drack vi bara sju flaskor vin, alltså bara en halvliter per person, vilket faktiskt var rekord i blygsamhet.

(I nästa nummer: *Avrundning.*)

Kanonresan, del 4: Tillbaka till Auli och Gwaldam.

Prognosen var inte god. Ofta när man stiger upp på morgonen är man som vissnast, och det ska mycket till för att man alls skall orka ta i tu med dagen. Jag hade föresatt mig att gå upp till Auli, flera kilometer rätt upp, och jag var dödstrött innan jag hade börjat. Men man satte i gång (utan frukost) och gick naturligtvis vilse igen inne i militärområdet, som gjort allt för att omintetgöra alla möjligheter för en utomstående att hitta trappvägen upp till Auli, men till slut hittade jag den och satte i gång. Det var lika mycket bly i benen denna gång som förra året.

Hur det nu kom sig kom man upp (efter en timma och trekvart) till linbanans slutstation precis när den satte i gång dagens trafik, precis som förra året. Framför ens fötter låg hela Himalaya med topparna tornande upp mot himlen runt omkring med Nanda Devi i centrum, sett från Auli ett av världens vackraste berg.

Efter en stärkande kopp kaffe fortsatte jag upp genom skogen, förbi templet till grässlätterna ovanför den, där jag nöjde mig med att bestiga en av höjderna före snögränsen. Det var inte det högsta man kunde komma, men det var gott nog, vädret var molnfritt och gav Himalaya ett mera strålande praktfullt majestätiskt ansikte än någonsin, och det var som om hela resan hade varit värd bara detta ögonblick. Friden och skönheten var total.

Allt gudomligt inkarnerat, eller hur?
Denna oerhörda rikedom av prakt och skönhet
i vithet bländande i högsta målsättning mot himmelen
förbjuder med sin glans allt mänskligt
att med risk för livet komma alltför nära,
uteslutande allt fult och lågt, allt ovärdigt och svagt,
all dödlighet och världslighet och jordisk bundenhet,
i evig vithet dömd att skina bländande för alltid
oberoende av alla de jordbävningar och kataklysmor
som utmärker mänskligheten i all dess kaotiska historia,
konstant och oberörd av allt i praktfullhetens tystnad
medan även geologiska eoner överlevs med lätthet,
medan vi kan bäva blott och tyst beundra
denna renast möjliga och högsta manifestation
av skönhet, frihet och befrielse,

som människan kan finna endast i naturen,
som allenast kan bevara människans kontinuitet,
om hon blott skulle fatta att hon icke är naturens härskare
men bara kan fortsätta leva om hon ödmjukar sig för naturen.

Resten var enkelt. Då uppstigningen varit brant, svår och tröttsam var nedstigningen desto lättare. Jag stannade på nytt vid linbanans ändstation och frossade i tre muggar kaffe i solskenet innan jag gick ner igen. På vägen ner mötte jag en stor grupp unga västerländska turister. Detta var mycket glädjande. Det hade aldrig hänt förut.

När jag kom ner var klockan bara ett – hela trekken hade tagit precis fyra timmar. I Dharamsala har man i regel ingen svårighet att vandra upp till 3000 meter medan nedstigningen är förintande, men i Joshimath-Auli är det tvärtom. Det är värst i början medan nedstigningen hela vägen går som en dans genom de mycket brantare förhållandena. Inga sviter följde. Knäna var lika opåverkade av denna strapatstur idag som första gången jag gjorde den för 12 år sedan. Varje gång jag gjort den på nytt sedan dess hade förhållandena varit annorlunda, så att det varit en ny upplevelse varje gång – den hade aldrig varit en upprepning. Det var dock ett stålbad varje gång men ett oändligt välgörande och befriande sådant.

Hur underbart det än var under dagen med strålande värme och paradiset, så blev kylan desto värre under kvällen. Av någon anledning kändes mitt rum mycket kallare än det var, och enda sättet att få upp värmen var att krypa under täcket. Min nepalesiske vän på restaurangen mitt emot Mariwari lagade dock enkom för mig en speciell tomatsoppa som inte stod på menyn, vilket jag var mycket tacksam för. Efter klockan fyra var värmen och solen förlorade. Resten av dygnet var det till att frysa.

Emellertid fick jag god kontakt med mitt värdfolk. Farfar visade sig vara en gammal journalist som gav ut sin egen veckotidning och var mycket talför. Sonen var min värd och angenäm att ha att göra med, och det var dennes son, en högst 11-årig pojke, som raggat mig till stället.

Vi diskuterade mycket lokala förhållanden och kom att diskutera Kausani, som genom den nya indiska medelklasssturismen blivit så dyrt att ingen normal människa kunde stanna där längre. Flera andra lokala personer var av samma mening. En annan ung man, som jag mötte uppe vid Auli, ville gärna veta min mening om Joshimaths utveckling. Han hade ju varit pojke när jag kommit dit första gången. Huvudkaraktären av kaos och kroniskt upplösningstillstånd hade inte alls förändrats, medan dock utvecklingen farit för hårt fram. Om hotellen i Indien skulle envisas med att höja priset med 50 rupier varje år kunde man ju inte komma hit längre. Han tyckte också att utvecklingen farit för hårt fram.

6.30 följande morgon satte jag mig på bussen till Gwaldam. Resan dit (15 mil) tog sex timmar. Redan på väg ner de första fem milen från Joshimath började moln avslöja sig i söder – ett oroande tecken. Naturligtvis ackumulerades de och växte de i hotfullhet. När jag nådde Gwaldam kunde man inte ens få den vagaste skytt av Trisul. Det vackra, himmelska, strålande, perfekta vädret var förbi. Jag hade fått mitt lystmäte i Auli, och sedan – ridå, efter nio dagar av oupphörlig paradistillvaro.

Stämningen i Gwaldam var dock angenäm och avspänd. Ingenting hade förändrats sedan förra året, och fastän man inte såg ett dugg gick jag upp till utsiktsskullen bara för att hålla i gång benen. Liksom i Joshimath var maten i Gwaldam förfärlig, trots att jag sade speciellt till om ingen chili i maten, men den gick i alla fall ner och stannade trots fullständigt äckel och aptitlöshet.

Där på en av krogarna mötte jag min unge konduktör som jag åkt med från Rishikesh till Karnaprayag, som velat föra mig till Joshimath men gett mig pengarna tillbaka när han

inte kunde. Han var en liten spenslig ung man, som en miniatyr av Marlon Brando som ung, och mycket trevlig och älskvärd. Återseendet var glatt.

Det var ändå betydligt varmare i Gwaldam än i Joshimath, man slapp frysa, jag tog in hos det kommunala Vikas Nagam och kom undan med 80 rupier (13 kronor), billigast hittills, för ett dormatorierum i deras ypperligt belägna komplex mitt på krönet av den lilla staden. Jag hade ingenting övrigt att önska.

(I nästa nummer: *Tillbaka till Kausani.*)

Resan till Zanskar, del 6: Iväg! (forts.)

Sista kvällen i Leh avfirades sex fransmän, som skulle avresa följande morgon. Tre av dem var en familj med en söt blond tonårsflicka, ungefär som Catherine Deneuve som ung, medan de övriga tre var min gamla vän Catherine med två väninnor. Catherine hade varit en hel månad i Ladakh, och vi hade alltid haft roligt tillsammans. Förra gången hade hon av vår familj i avskedspresent fått en "Om mane padme hum"-klocka, en förfärlig tingest som satte i gång en munkkör med orkester vid varje tims slag som mässade "Om mane padme hum" ihållande i det oändliga, tills man stängde av den, varpå de började igen vid nästa tims slag. Jag undrade vad som skulle hända om ingen stängde av dem. Antagligen skulle batteriet ta slut. För denna tingest råkade hon fast i tullen. Säkerhetsvakterna sade strängt till henne: "Du har en klocka i bagaget," och tog för givet att det var en bomb. Följaktligen omringades hon av säkerhetsvakter med osäkrade k-pistar. Hon fick världens svårigheter med att förklara att det bara var en vanlig "Om mane padme hum"-klocka, vars egendomliga egenheter hon tyvärr inte kunde demonstrera då batterierna tagits ifrån henne vid incheckningen. Slutligen demonstrerades klockan utan att den exploderade, och hon fick ta den med sig.

Vi var sexton vid bordet utom ett osäkert antal myllrande barn. Morgondagen skulle Dalai Lama ge sin avskedsföreläsning för den här gången, varför det var extra festligt med alla släktingar på besök. Kerstin hade tyvärr blivit sjuk med magproblem och frossa, och vi konstaterade båda att det varit ett under att hon klarat sig så länge utan men under sin första vistelse i Indien: hela åtta dagar! Allt hon behövde var vila och sömn. Våra två holländska äldre väninnor skulle längre fram bege sig till Nubra, och jag försökte både övertala dem att ta Kerstin med och Kerstin att slå följe med dem. Resultatet får jag veta efter min Zanskarresa.

Klockan sju på morgonen bar det iväg. Vi var sex personer inklusive chauffören. Bara jag och Sarka, som hon hette, en tjeckiska, var utlänningar, medan de övriga tre var tvättäkta ladakhier, två helt unga och en äldre något mer distingerad gentleman, små till växten och mycket livliga. En av de unga inbjöd mig till sitt hem i Padum.

Färden till Kargil tog åtta timmar och var tämligen smärtfri. Vi gjorde tepauser i Nimmu, Khaltse och Mullbäck (som stavas på hundra olika sätt, som Mulbek, Mulbakh, Moelbaek, Millbrook, så varför inte även Mullbäck?) Vädret var kalas hela vägen, och resällskapet var det bästa tänkbara. Ladakhierna bjöd på tibetansk bröllopsmusik utom ladakhisk folkmusik för hela slanten. Den ladakhiska folkmusiken består egentligen av en enda melodi, som dock varierar i tusende olika versioner. Denna musik är alltid angenäm och kan vara både livlig och lyrisk. Tonarten hålls inte alltid utan kan vara tämligen svävande, då instrumenten ständigt tenderar att sjunka medan sångarna alltid sjunger i överkant och tenderar att stiga. Resultatet är pittoreskt. Efter varje soloinsats är skillnaden alltid en halvton, varefter det småningom jämnar ut sig.

Vi kom fram klockan 5 till Kargil i god tid före skymningen. Jag hade inte varit här på 7 år men fann stället tämligen oförändrat – 90 procents mansdominans på gatorna i en vackert belägen men tämligen ruffig stad. Vårt hotell blev därefter. Sarka hade svårt för att acceptera det, men det var svårt att inte hitta något sämre. Vi intog dock en superb middag på ”Standard Restoran”, en ’fried rice’ som nästan var som en äkta *buryani* med massor av te efteråt.

Vi fick en god underhållare som sällskap i form av en hotellägare från Srinagar, som naturligtvis framhöll sin konfliktsönderslitna stad som den bästa och vackraste i världen och insisterade på att vi måste inkludera den i vårt reseprogram. Vi passade på att intervjua honom, och han berättade att restiden från Kargil till Padum 25 mil på världens sämsta väg tog 13 timmar. Vår chaufför hade ambitionen att starta klockan 2 på morgonen, vilket vår man tyckte att lät bra. Jag räknade kallt med att vi tidigast skulle komma iväg 3 men kanske hinna fram före skymningen.

(I nästa nummer: *Hotell Skumrask – en natt i Kargil – lunch och punktering vid Penzi La.*)

Rehabiliteringsresan, del 14: Sista dagen i Darjeeling.

Mathieu hade varit hos ’*the Missionaries of Charity*’ (moder Teresas skapelse) i Calcutta och hade fascinerande saker att berätta därifrån. Hon hade varit i de spetälskas stad, som är en enklav i sig helt sluten från omvärlden, då även spetälska som blivit botade betraktas som orena och skys, men de har där i spetälskekolonin funnit sig till rätta med ett eget liv, så att de arbetar och lever där, väver och syr filter och lakan åt de sjuka och tillverkar annat som sedan kommer till användning hos de spetälska.

Marc hade lika fascinerande saker att berätta från många års vandringar i Nepal. Vi var på samma nivå och helt överens om vad vi än talade om, och det var ett sant nöje att sola sig i varandras sällskap. Han var en sällsynt hjärtlig och positiv människa, en annan gammal hippie med ringar i öronen och med hela idealismen kvar i behåll trots sina 45 år.

Men båda avreste för att vandra vidare, Mathieu mot Kalimpong för att fortsätta mot Sikkim, och Marc mot Rimbik för att göra den stora Sandakphuvandringen upp till 3500 meter.

En annan som reste var Adam Davies, en av dessa goda israeler som föredrog att resa ensam, som skulle till Varanasi av alla ställen och måste byta tåg i Patna och där vänta ett antal timmar under natten på sin anslutning. Jag avundades honom inte, men han var ung, bara 29 år, så han kunde ännu tåla vad som helst.

Även David från Maine reste, som också skulle ut på en avancerad fjällvandring efter att ha arbetat som lärarvolontär på Lama Yondas skola i Pemayangtse. Även Pete från England skulle vidare på en avancerad bergsklättringskurs för att sedan ge sig i kast med Kanjenjunga från baslägret på 5000 meters höjd. Han hade klättrat förut, så han visste åtminstone vad han gjorde.

Men min intressantaste samvaro var med Dolly, min lärarinneväns i Darjeeling, som alltid hade allt väsentligt lokalt att berätta. Vi slapp den förödande Darjeelingkarnevalen i år då den som brukat organisera den hade dött för en månad sedan, men tyvärr hade den bara uppskjutits en månad. Jag slapp den men inte hon. Hon log när jag berättade om mina lidanden inför ljudmiljöförstörelsen överallt genom den förfärligt omusikaliska och våldsamma rockmusiken som man aldrig slapp vart man än försökte fly och inte ens i jeepar längst bort i norra Sikkim. Problemet är att vanligt folk inte förstår att reagera mot denna oönskade destruktiva hjärntvätt utan bara sväljer och accepterar den, medan vi, som hör hur

destruktiv den är, bara möter oförståelse och ibland bemöts med anklagelser för intolerans, får lida desto mera.

Karnevalen var ett sådant ljudmiljöförstörelseproblem, inför rockkonserterna på Chowrasta som pågick non-stop i nio dagar förstördes alla deras liv temporärt som bodde i närheten, de bräckliga husen skakade sönder i sina grundvalar inför decibellens artificiella jordbävningar, folk söp sig redlösa för att bedöva sig och stå ut, inför massuppslutningen på Chowrasta kom barn bort medan det ibland uppstod panik så att folk trampades ner och ihjäl, flera hade dött förra året, kort sagt, denna överdrivna oljufsestival förde bara elände med sig.

Hon berättade också ingående om spökena i Darjeeling, som var talrika. Darjeeling hade expanderat kraftigt sedan mitt första besök 1992, och de flesta gamla övergivna hus och byggnader från den brittiska tiden hade sålts och renoverats, men det fanns ändå en del kvar. Om man stötte på ett gammalt vackert förfallet hus som mot alla odds inte sålts och renoverats kunde man vara säker på att det var något problem med det på grund av spökerier och osaliga andar. Det mest berömda spöket av alla var den gamle koryfén vid Nathu La, passet öster om Gangtok vid handelsvägen till Tibet, som bevakade passet och inte släppte vem som helst igenom. Han betjänades som om han fortfarande levde, hans säng bäddades varje natt för att följande morgon vara använd utan att någon sovit i den, hans skor putsades för att på kvällen visa sig leriga fastän ingen använt dem, och så vidare.

Nathu La var ett kapitel för sig. Passet och handelsvägen hade öppnats men för mycket begränsad handelstrafik och bara periodvis. Varken Indien eller Sikkim ville att denna handelsväg skulle fungera och öppnas helt, Sikkim, för att det inte ville bli översvämmat av insmugglade kinesiska vapen med påföljande kriminalitet, våldsspiral, inbördeskrig och terrorism som i Nepal, och Indien, för att de inte ville ha in kinesiska handelsvaror för bara 10% av priserna i Indien, Sikkim och Nepal för inhemska varor, 90% av Sikkims befolkning var emot att Nathu La öppnades ordentligt, och som sagt, för säkerhets skull finns det också ett oberäkneligt spöke vid gränsen att ta hänsyn till.

Däremot fanns det ett gammalt fint hus som stod helt övergivet och tomt men som det inte spökade i. Det hade varit Darjeelings finaste hus och berömdaste hotell med det ypperligaste läget i hela staden med utsikt mot Kanjenjunga med hela den vackraste vyn över Darjeeling under sig. Där hade alla berömdheter och filmstjärnor bott, från Svjatoslav Roerich med sin berömda fru, Indiens främsta filmstjärna under 50-talet, till Hillary och Tenzing, Satyajit Ray och Radhakrishna och många andra. Hotellet hade bränts ner under oroligheterna 1988 och aldrig restaurerats på grund av en rättslig tvist om äganderätten. Här var det alltså inget spöke som härjade utan bara rättsväsendet och människans anlag för småaktighet och vägran att kompromissa och komma överens. Det hade stått som ett tomt skal utan fönster och med mossa på väggarna under alla mina 14 år i Darjeeling.

Min sista eftermiddag i Darjeeling avnjöt jag på tillbörligt sätt på Glenary's konditori med bryggt te med tesil och min favoritbakelse "*Death by Chocolate*".

Tyvärr hade Kanjenjunga gått och lagt sig och dragit ett tjockt täcke av moln över sig...

(I nästa nummer: *200 mil till Dharamsala.*)

Lycklig resa med komplikationer, del 25: Den hemska hemresan.

Johannes frågade mig om doktor Sandy någonsin hade tagit ställning i homosexdebatten. Det hade han. Doktor Sandy:

”Som alltid gäller det att undersöka varje fall individuellt. Inget fall är likt något annat, och det går inte, som president Bush gör, att skära alla homosexuella över en kam. Visserligen vann han valet just på den frågan, då demokraterna trasslade in sig i kinkigheten att det inte går att ta någon entydig ställning i saken, då det finns olika grader av homosexualitet, från oskyldig barnatillgivenhet till det grovaste missbruk. Problemet med alla former av alternativ sexualitet är att de i regel alltid leder till någon form av missbruk. Kanske rentav all sexualitet över huvud taget måste göra detta, men av konventionella skäl är i regel allting tillåtet i heterosexuella förhållanden.

Man kan gå i säng med en partner av eget kön utan att detta behöver innebära något oegentligt eller onaturligt. Många syskon gör detta som den naturligaste sak i världen. I princip ska vem som helst kunna ligga med vem som helst utan att det ska behöva medföra några sexuella problem. Problem uppstår bara när någon gör sexuellt våld på en annan. Där går gränsen som inte kan överskridas utan oöverskådliga problematiska konsekvenser.

Nu menar somliga homosexuella att det inte borde vara något problem med analsex om båda parterna går med på det. Problemet med analsex är att man aldrig kan komma ifrån att det är onaturligt. Det kan inte ge några barn men kan ge många sjukdomar exempelvis aids och ändtarmsblödningar. Därför måste jag som läkare bestämt hävda att analsex aldrig under några som helst omständigheter kan vara ursäktligt.”

Johannes lyssnade uppmärksamt och instämde. ”Jag håller med honom om att all sexualitet i regel måste leda till missbruk. Den måste inte göra det, det finns lyckliga äktenskap som varar livet ut utan oegentligheter, men i vår perverterade värld är sexualitet i regel lika med missbruk. Men det är inte därför jag aldrig velat binda någon kvinna vid mig. Tyvärr har jag aldrig funnit någon kvinna som inte varit opålitlig, destruktiv eller hopplöst slarvig. Det måste finnas undantag som man kan lita på, som är ordentliga och som inte spårar ur, men jag har aldrig funnit någon.”

Vid min sista middag hade jag till bordssällskap två förtjusande irländskor, som arbetat i Delhi i tre månader. Vid mitt avsked till bergen uppe vid Triund sista dagen dök det upp ett hurtigt australiensiskt par, och vi hade sällskap till ”*Snow Line Café*” trots dimmorna. Jag hade mött hur många från England, Canada, Nya Zeeland och Australien som helst på min resa men märkligt nog inte en enda amerikan.

Jag gick upp till Triund alla tre dagarna, och de två senare, när inte Johannes var med, även till ”*Snow Line Café*” vid snögränsen vid cirka 3500 meter. Andra dagen gick jag även upp till toppen ovanför Triund, den gröna toppen med bönevimplar och kor, som egentligen var över snögränsen. Dessa mina sista *treks* tog i regel 6 timmar inklusive tepauser vid Triund och ”*Snow Line Café*”.

Det var vattenproblem i Dharamsala till följd av de häftiga skyfallen, och att duscha på mitt hotell var ett vanskligt företag. På mitt rum fungerade inte duschens varma kran, och i det allmänna duschrummet fungerade inte kalla kranen – där kunde man alltså bara skälla sig. Så det fick bli kalla duschar, fastän hotellet tog betalt för ”varm dusch på rummet”. Jag sökte mig om efter andra hotell men har aldrig funnit något hem bland dem, och i regel är de andra ännu dyrare.

En nyhet i Dharamsala var de två mobiltelefonmasterna, och nästan varannan människa hade redan mobil, i synnerhet munkarna. Det nya kaféet ”Shamballah” var nu färdigt och erinrade om det gamla, man hade pietetsfullt försökt överföra det gamlas stämning till det nya med inte helt dåligt resultat, och den underbara gamla skitgatan utanför försökte man nu åtgärda med att ge den en betongbeläggning. Skiten fick rinna bredvid i ränndikena, och man lämnade också en del ”*pot-holes*” i betongen för turister att ramla ner i när de famlade i mörkret. Jag har aldrig förstått meningen med dessa gropar mitt

i vägen, där allting äckligt samlar sig i en stinkande pöl av slaskvatten. Kanske de är för kossorna att dricka ur.

Fastän komplikationerna samlat sig i samlad attack med förkylning genast i Ladakh och med alla broar bortsupade av regnen från mina vandringsleder, och trots att det känts som att jag haft mera bly i benen än vanligt, hade jag vandrat längre än någonsin med Bong Bong La som strapatsernas oförglömliga höjdpunkt. Kanske blyet i benen hade berott på min ”nya” och tyngre ryggsäck, som rymt mera och tyngt mera på axlarna än de tidigare. Även budgetmässigt hade jag klarat mig under tio tusen kronor fastän jag tyckte att jag spenderat mer än någonsin – jag hade aldrig köpt så mycket böcker förr, vilkas pris översteg 1100 rupier.

Trots förkylningen hade hälsan skött sig utmärkt, och jag hade aldrig mått bättre i mitt liv än när jag lämnade Ladakh efter tre veckors hänsynslösa bergsökensvandringar. Fötterna och benen hade heller aldrig mått bättre medan endast mina äldsta sandaler tagit stryk och avlidit. Även det mänskliga utbytet under resan hade nästan överträffat alla tidigares. Det hade varit en formidabelt lycklig resa.

Mitt favoritställe blev det gamla McLeod Ganj på väg ner till vänster från mötesplatsen. Där finns det fortfarande små kryp-in-krogar kvar med ofta bara ett enda bord som alla måste sitta vid. Johannes tog mig med till ett sådant ställe som skyltade med ”*the best chai in Asia*” vilket luktade en aning hybris, men faktum är att det var något extraordinärt med hans te. Man var varm i timmar efteråt. Smaken var ingen sensationell bomb, men eftereffekterna upphörde aldrig att förvåna. På väg ner ligger den lilla krogskrubben strax till vänster, en hylla bland småbutikerna, mycket anspråkslöst, bara ett litet mörkt kryp-in – med reklamskylten utanför.

På vår favoritkrog ”*Gakyi*” satt det en svartmuskig israel med öronproppar till sin CD helt förlorad i sin inre rockvärld, gestikulerande vilt till den musik som bara han kunde höra och gjorde ett tämligen förlorat intryck. Han bar en svart tröja med ”*Acid*” (LSD) på i psykedeliska bokstäver. Även detta är en del av verkligheten i Indien: unga människor som kommer hit bara för att frossa i droger. Det populäraste stället för sådant är Parvatidalen (med Manikaran och Malana) där hasch odlas och frodas vilt och även Datura. Johannes berättade att för en tid sedan 200 poliser skickades upp dit för att slakta skörden. Därmed berövades halva befolkningen i Parvatidalen sitt levebröd då de berövades ”sin gudomliga skörd”. Det är en svår fråga om polisen gjorde rätt eller fel.

Jag hann även hälsa på min vän Ali Baba från Kashmir, som är buddhist och har en butik i Dharamsala. Han var älskvärd som vanligt, allt gick bra, hans familj (som även blivit min när jag bott hos dem på deras husbåt ”Shokat” i maj 1999) mådde alla väl, så det blev en kort harmonisk återförening innan jag måste lämna Dharamsala för denna gången med melankoli och nostalgi och någon nervositet inför återresan. Det gällde att återfinna Sergio och Silvia någonstans i Delhi i morgon, sedan vänta på mitt flyg 04.30, sedan vänta 12 timmar i Moskva på mitt danska flyg och sedan ta mig till Göteborg med förhoppningsvis den sista bussen 23.05, som skulle nå Göteborg klockan 03.00. En roligare hemresa kunde man möjligen tänka sig.

(I nästa nummer: *Den hemska hemresan – katastrofen.*)

Konferensresan, del 16: Johannes kommentar till konferensen.

Johannes började omgående tala om min Lehkonferens redan första kvällen jag kom till Dharamsala och vi fann varandra. Min redogörelse för den på min blogg hade väckt hans synnerliga intresse, och han hade tusen frågor om diskussionerna, deltagarna, stämningen,

eventuella resultat och efterdyningar. Men hans kärnfråga var: ”Diskuterades religion inte alls?” Jag måste göra honom besviken. Inte ett ord hade unnats någon religion under hela konferensen. Man hade helt enkelt bara diskuterat den praktiska och konkreta verkligheten.

Därmed såg sig Johannes föranledd att inleda en smärre utläggning.

”Vad jag tycker om med konferensen är dess radikala ton, som jag upplever som ett avgörande friskhetstecken. Ni har förkastat hela världspolitiken för dess resultats skull och presenterat alternativ som är bättre och lösningar på nästan alla världsproblem utom ett: växthuseffekten. Jag ser som enda lösning på det problemet en radikal övergång från fossila bränslen till en definitiv satsning på solenergens utvecklingsmöjligheter. Kanske man därmed kan förekomma den stora världsöversvämningen, men jag ser ingen annan möjlighet.

Kanske ni inte diskuterade världsreligionerna och deras problem för att ni inte hade bättre alternativ att komma med. Men det finns bättre alternativ. Tillåt mig att vara radikal.

Om vi börjar med de monoteistiska religionerna har ingenting vållat så mycket elände som de, alla tre. Det enda förnuftiga är att förkasta Gud direkt som en personlig allsmäktighet. En sådan absurditet är helt enkelt bara en permanentering av en masspsykos. Det har förstört judendomen och islam från början, och genom Paulus, Augustinus, Luther och Calvin och andra sådana dårar blev också kristendomen i grunden förstörd. Gud kan aldrig avskaffas som idé, möjligheten av hans existens kan aldrig hotas, men han kan aldrig accepteras som ett personligt maktväsen. Därur har allt vansinne i världen haft sin upprinnelse.

Hinduismen är inte bättre i beaktande av dess överväldigande systematiserade vidskepelse. Hinduismen har en sund filosofisk grund i sin totala vördnad och respekt för allt levande, men i och med systematiserandet av alla gudarna och kastväsendet och den etablerade vidskepelsen var den förlorad.

Så har vi då buddhismen, den enda religionen som inte är en religion, den enda religionen som gått in för att komma till rätta med vidskepelse och övertro och arbeta bort dem, den enda religion som verkligen försökt gå till grunden med livet och skala bort allt slagg som inte är väsentligt, den enda religion som från början till slut försökt koncentrera sig på sanningen. Därför behöver den ingen Gud, ingen övertro och ingen vidskepelse, ty den har sanningen, som är långt mera värdefull och användbar.

Vad är då denna sanning? Ett accepterande av fakta. Som son av hinduismen har den övertagit accepterandet av den oupphörliga reinkarnationen som en självklarhet men samtidigt tagit fasta på det ansvar som det innebär att acceptera denna självklarhet, vilket hinduismen aldrig gjorde. Hinduismen bara accepterade Samsara (världslighetens hopplöshets onda cirkel) och flöt med i en nästan fatalistisk uppgivenhet, medan buddhismen i stället tog fasta på läran om *karma*, om ödet, om det faktum att allt vad man ger och gör får man tillbaka, att ens personliga delansvar för allt liv är totalt och kräver medvetenhet och mognad, och att allt negativt och ont straffar sig självt. Hinduismen var konsekvent helt utan moral, medan den buddhistiska logiska moralen aldrig har överträffats i sin klarsynta självklarhet.

Vill jag då ersätta alla religioner med buddhismen? Inte alls. Dalai Lama har fullkomligt rätt i att hävda, att det alltid är någon mening med att man föds inom en religion och att man därför aldrig bör överge den. Men buddhismen kan faktiskt kombineras med vilken annan religion som helst. Många kristna är idag buddhister utan att för den skull ha känt sig behöva lämna sin kristendom. Många judar kommer hit och blir buddhister utan att upphöra vara judar. Detta är kanske buddhismens största triumf, att den faktiskt kan utgöra det ypperligaste av alla tillägg till vilken annan religion som helst.

Och det finns ingenting hemligt eller exklusivt med buddhismen, vilket särskiljer den från de andra religionerna, som alla har sina hemligaste mysterier som endast eliten får bli invigd i vilket gör dem odemokratiska och diskriminerande. Det finns hinduiska tempel som utesluter alla icke-hinduer, det finns moskéer som utesluter alla icke-muslimer, den katolska kyrkan har alla sina mystiska hemliga ordnar liksom alla andra kristna samfund inklusive frimurarna och andra ordenssällskap, och judarna har sina hemliga kabbalistiska skrifter som endast är reserverade för de få utvalda. Katolska kyrkan behöll ett oförskämt monopol på världskristenheten i tusentals år genom att låta Bibeln vara tillgänglig endast för prästerskapet medan vanligt folk med flit hölls nere i okunnighet. Alla dessa mysterier och hemliga läror, som bara de allra pålitligaste anhängarna får ta del av, har alltid i den mån de kunnat analyseras av utomstående bestått mest bara av nonsens, från kabbalan till Blavatsky. De hemliga lärorerna hålls hemliga och ges status och kult av mysterier egentligen mest bara därför att de inte tål insyn och avslöjande. Endast det universella, det som kan vara öppet för alla, håller.

Naturligtvis kom den tibetanska frågan inte heller upp på er konferens, fastän den hölls i Ladakh, som är den enda fria delen av Tibet, den enda delen av Tibet där den tibetanska kulturen inte förstörts. Varför vågar ingen angripa Kina, världens terrorstat nummer ett och världens största exportör av terror och terroristbeväpning? Varför framhåller ingen det självklara i att Kinas kommunistiska regim måste upplösas totalt med vilka medel som helst? Varför är det så få som envist vågar framhärda i framhållandet av att Tibet måste få bli fritt? Efter fullbordandet av järnvägen till Lhasa, enligt alla pragmatiker den sista spiken i kistan för Tibet, är det tystare än någonsin. Ingen framhåller längre det faktum att Kina ockuperade Tibet med våld 1951, att massakrerna på den tibetanska befolkningen och den metodiska utrotningen av den tibetanska kulturen och identiteten inleddes redan 1956, att kineserna själva erkänt att de bara under 1959 mördade 88,000 civila tibetaner i Lhasa, att Mao inledde sitt eget folkmord på sina egna kineser vid samma tid genom tvångsindustrialiseringen, varvid 43 miljoner kineser dog under några få år, och genom kampanjen "låt tusen blommor blomma" varvid han metodiskt började förfölja alla oppositionella, eller den tioåriga kulturrevolutionens färd, som Mao och hans parti ensamma var ansvariga för, som förstörde hela den kinesiska och tibetanska kulturen, varvid 6246 kloster och tempel förstördes i Tibet av 6259 möjliga, och varvid 60% av alla dess handskrivna böcker brändes upp. Varför har aldrig någon ställt Kina och dess kommunistiska parti inför rätta för världshistoriens största folkmord och kulturmord? Tyskarna mördade 6 miljoner judar, andra världskriget krävde 20 miljoner offer, 63 miljoner av sina egna medborgares död lyckades Stalin göra sig skyldig till, men Mao och hans kommunistiska parti har vållat mer än 100 miljoner kinesers död och med avsikt försökt utrota sitt eget lands kultur och nästan lyckats fullkomligt likvidera den tibetanska, och allt detta enbart genom våld. Varför ställs inte Kinas Kommunistiska Parti till rätta för världshistoriens mest omfattande brott mot mänskligheten?"

Som vanligt slutade Johannes alltid med att hamna i den tibetanska frågan igen, men han hade rätt. Stefan i Manali hade bott lika länge i Indien som Johannes men var nu trött på Indien och ville hem, men Johannes hade fortfarande tibetanernas sak att kämpa för i Indien – kanske tills han stupade.

(I nästa nummer: *Sista dagen i Dharamsala.*)

Anna Politkovskaja lever ännu

Det dummaste de ansvariga kunde göra var att mörda henne. Nu slipper de henne aldrig. Världen över dyker det ständigt upp nya reportage om henne, hon framhålls som odödlig ikon, hennes martyrgloria ger henne en strålgång och lyskraft som överträffar hennes livsverk, hon har helt enkelt blivit den främsta symbolen för den undersökande journalistiken som vägrar kompromissa med sanningen och som med livet får plikta för sin vägran att böja sig för utpressning och hot.

De ryska myndigheternas ageranden har bara bidragit till hennes postuma lyskraft. Ingen har ännu åtalats för mordet på henne då det är så uppenbart hur det gick till då det sällan har funnits ett klarare motiv. Det framstod nästan som klarast när Putins justitieminister och riksåklagare framträdde offentligt med ett i förväg konstruerat scenario för att bortförklara saken och skylla ifrån sig. De menade att hennes mord bara kunde ha genomförts av "utländska agenter som ville splittra Ryssland". Justitieministern menar att Putin har fullständig kontroll över läget både när det gäller den inhemska etablerade brottsligheten och Tjetjenien, där en lojal Putinmarionett satts till president, medan det ryska samhället manövreras genom den ryska maffians politruker och deras klumpigt brutala metoder. Bara det faktum att Anna Politkovskaja serverades som massakrerat lik på ett fat åt Putin på hans födelsedag skriker öronbedövande ut att mordet var ämnat som en födelsedagspresent åt honom. Han må ha varit personligen hur oskyldig som helst, men mordet kan bara ha utförts av hans egna brutalaste hantlangare.

Tyvärr kan man inte bortse från det faktum, att efter Gorbatjovs och Jeltsins revolutionära demokratisering av Ryssland har Putin valt att styra det tillbaka till oligarkiskt maffiavälde med anonymt våld som medel. Fallet Litvinenko, den ryska agenten som mördades i England genom härresande klumpig radioaktiv förgiftning, understryker Rysslands politiska sjukdomssymptom. Även det mordet bortförklarades av Rysslands politiska etablissemang med hävdande av absurda konspirationsteorier riktade mot Rysslands stabilitet, medan Kreml tvådde sina händer i sin egen skamlöshet genom samma stenansikten som robotrepresentanter som vi minns från Stalins och Bresjnevs tider.

I desto större härlighet som konstruktiv revolutionär och konsekvent demokrat långt före sin tid framstår Gorbatjov, som tyvärr gick bet på den gammalkommunistiska terrorns framhårdande, som satte käppar i hjulet för honom och framtvängde den mer radikale Jeltsin, som tyvärr tappade kontrollen, gick för långt och framtvängde en reaktion. Denna verkar inte direkt att avklinga. Därmed framstår Ryssland idag som allttjämt en av världens ledande skurkstater (tvåa efter Kina) med tyvärr USA som god trea, som genom sin övermåttan klumpiga Mellanösternpolitik helt i onödan lyckats göra Iran till fiende, som ändå var USA:s allierade vid Bushinvasionen av Irak. Gorbatjov har tyvärr rätt i att USA under Bush utgör den största säkerhetsrisken och det största hotet mot världsfreden. Genom de kommande valen finns det dock hopp för USA, som ändå försöker vara en demokrati, medan det ser värre ut för Ryssland och Kina.

Liaoning-invånarnas manifest till stöd för Kinas interimregering.

Inför det kinesiska nyåret den 7 februari 2008 har invånare i provinsen Liaoning i nordöstra Kina (närmast Nordkorea) deklarerat sin oavhängighet från Kinas kommunistparti. De kommer att genomföra sin självständighet genom familjeråd och kollektiv och i stället erkänna och respektera Kinas Interims- (alltså exil-) regering. Här är deras manifest, skickat till den internationella "China Affairs":

“Sedan Kinas kommunistparti tog makten 1949 har det kullkastat rättsstatliga värderingar och förorsakat 80 miljoner kinesers död genom onaturliga orsaker. Numera leds samhället av gangsters som är fullständigt korrumpade. Medborgare slås ner när de hävdar sina rättigheter.

Våra föräldrars generation gav sina liv och kämpade för kommunistpartiet för att få sin rätt till anständiga liv. Emellertid har ingenting förändrats, bönderna är fortfarande utan rätt till sitt eget land, de sjuka har inte råd med medicinsk vård, och barnen har inte råd att gå i skolan. Våra föräldrar ställde upp för kommunistpartiets revolution för att de ville ha frihet, men numera är vi ännu mer kontrollerade än då. Det är omöjligt för oss att få en regering som för vår talan och arbetar för vårt väl. Under kommunistpartiet kan vi aldrig få öppna, fria och rättvisa val.

Vi har sett nog och fått nog. Vi ser ingen annan möjlighet att kunna rädda våra och framtida generationers liv utom genom att få ett slut på kommunistdiktaturen.

När man ser tillbaka på Kinas historia har revolutioner alltid åstadkommit genom våldsamma och blodiga omstörtningar och aldrig genom fredliga val, som de moderna länderna använder sig av i vår tid för att få till stånd förändringar. För att undvika krigets förfärliga elände omfattar vi icke-våldsprincipen och civil olydnad som medel att bekämpa den totalitära regimen med för att därigenom på fredlig väg komma ifrån den. Genom att själva överta vår egen regering kan vi få kommunistpartiet att disintegrera och samhället att omdanas på fredlig väg.

Härmed förklarar vi,

1. Att vi erkänner Kinas Interimsregering och följer dess presidents ledning.
2. Vi som övertar vår egen regering tillhör ingen organisation. Vi använder oss av egna personliga vägar och anonymitet för att övertala alla vi kommer i kontakt med att lämna Kommunistpartiet och dess organisationer, informerar dem om hur de ersätter den med självbestämmande och sålunda bidrar till att fler och fler deltar i oavhängigheten.
3. På lokal nivå tänker vi förstöra alla flaggor, böcker, skrifter, pamfletter, affischer och plakat som kommer från Kommunistpartiet. De som omfattar Oavhängigheten kommer inte att gå på Partiets möten, delta i dess aktiviteter eller dess media; de tänker sluta betala skatt, och bönderna tänker inte leverera spannmål åt dem mera. De vidtar icke-vålds och icke-samarbetsåtgärder mot Kommunistpartiet.
4. De som omfattar Oavhängigheten tänker avlyssna utländsk TV och radio för att få korrekt information om sakernas tillstånd. Finansiellt förbereder de sig för autonomi, genom att sälja aktier och obligationer, växla kinesisk valuta till utländsk och vara redo att ta emot Interimsregeringen när Kommunistpartiet har kollapsat.
5. De som omfattar Oavhängigheten håller nära kontakt med Interimsregeringen utomlands genom Internet och rapporterar om framgångar på hemmaplanet.

Vi tillönskar Kina Guds och Buddhas välsignelse, eliminering av dess Kommunistparti och all den hjälp som behövs i återuppbyggnaden av vårt land.

Invånarna i den Autonoma Regionen i Provinsen Liaoning,

xinzhi (”ny regering”)

den 10 februari 2008.”

Göteborg den 27.2.2008

www.fritenkaren.se